

Lukumummien ja -vaarien perehdytys

Lukumummit ja -vaarit kielen oppimisen tukena

Lukumummien ja -vaarien jatkokoulutus S2-
oppilaiden kanssa lukemiseen

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Lapset ensin.

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Lukumummien ja -vaarien perehdytys

Vieraskieliset oppilaat

- Vuoden 2022 lopussa Suomessa asui 495 992 vieraskielistä ihmistä eli henkilöä, jonka äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Määrä on 8,9 prosenttia koko väestöstä.
- Lasten (0-14-vuotiaat) osuus vuoden 2021 lopussa kaikista Suomessa asuvista vieraskielisistä oli 18,8 %.
- Oman äidinkielen opetusta annetaan Suomen kouluissa yli 50 eri kielessä.

Sanavaraston kasvun tukeminen

- Sanasto on tärkein yksittäinen tekijä toisella kielellä opiskeltavissa oppiaineissa menestymiselle: mitä laajempi sanavarasto oppilaalla on, sitä paremmin hän tekstejä ymmärtää!
- Sanaston kasvattaminen on käytännössä uusiin sanoihin tutustumista ja niiden käytön vakiinnuttamista eli jo opitun vahvistamista.

RATKAISE KUKA TAI MIKÄ SYNI ON

Syniä on vanhoista seloista asti pönitty viisaana humpeena. Synille on tyypillistä suhteellisen suuri konu, lyhyt temö ja koukkumainen lyhyt kulkkero. Hamputit ovat samannäköiset, mutta polluna on usein hannia suurikokoisempi. Synit muletaan hyvästä kalnaherosta, lähes äänettömästä munnosta sekä noin 270 lustetta kääntyvästä konusta.

Mitä ns. sanan osaaminen tarkoittaa?

Sanan osaamiseen liittyy monia puolia, esim.:

- sanan merkityksen tietäminen tietyssä yhteydessä
- sanan taivuttaminen oikein
- sanan ääntäminen oikein
- sanan käyttöön liittyvien tyyliseikkojen tietäminen.

Sanan osaamisessa on asteita, kyseessä ei joko–tai!

Sanan opettaminen kirjallisuuden avulla

- Oppiminen on tehokkainta, jos sanasto koskee oppijan arkea tai elinympäristöä.
- Tärkeää on oppia myös tavallisten sanojen muodostamia sanayhdistelmiä (esim. *koiranilma, mennä itseensä*).
- Ääneen lukemisen avulla opitaan kielen ääntämistä, puhemelodiaa eli intonaatiota, puheen rytmiä ja luontevaa painotusta.
- Tekstiä lukemalla sanasto muodostaa mielekkäitä yhteyksiä.

Kuvat käyttöön!

- **Kuvien avulla voi opetella sanoja:**
 - Mitä tai keitä kuvassa on?
 - Mitä kuvassa tapahtuu?

Voit johdatella myös uusien sanojen pariin!

Substantiivit: esineet ja asiat

1. Jaottelu yläkäsite-alakäsite

- Mihin ryhmään sana kuuluu? (esim. koira on eläin)
- Mitä muita eläimiä tiedät? (esim. kissa ja kenguru)

2. Sanahahmo

- Mikä toinen sana tulee sanasta mieleen? (esim. sauva > vauva tai maailmanpyörä > maailma ja pyöreä). Saa olla hassujakin asioita!

3. Yhdyssanat

- Mistä sanoista yhdyssana koostuu, mitä yksittäiset sanat tarkoittavat? (esim. tulitikku)

Harjoitellaan!

mukavuusalue

luppoaika

Verbit: tekemistä ja toimintaa

Mietitään aina ensin perusmuoto ja yksikön taivutukset!

”Menisimmeköhän?” -> ”Tämä on mennä. Minä menen, sinä menet, hän menee”

1. Pantomiimi

- Esitetään verbin kuvaamaa toimintaa.

2. Tunnetila

- Pohditaan yhdessä, millainen tunne verbin kuvaamaan tekemiseen liittyy.

3. Yhteenkuuluvat asiat

- Kuka tai mikä voi tehdä verbin kuvaamaa asiaa tai mitä asialla tehdään?
- Esim. *kaataa* _____ (oppija täydentää) tai *lukea* _____

Harjoitellaan!

heristää

kihistä

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Lukumummien ja -vaarien perehdytys

Adjektiivit: piirteitä ja ominaisuuksia

1. Vastakohtat

- Mietitään sanalle vastakohta ja mitä se tarkoittaa.

2. Vertailu

- Taivutetaan sanaa vertailumuodoissa.
 - Nopea-nopeampi-nopein
 - Hervoton-hervottomampi-hervottomin

3. Mielikuvaharjoitukset

- Suljetaan silmät ja mietitään, miltä kyseinen adjektiivi voisi tuntua.

Harjoitellaan!

rutikuiva

läpimätä

Tärkeintä on...

Saada lapsi puhumaan ja ajattelemaan!

Paljon keskustelua!

Lisätietoja

Nettisivut: www.lukumummitjavaarit.fi

Verkkosivuilta pääset liittymään myös Lukumummien ja -vaarien uutiskirjeen lukijaksi!

Facebook-sivut:

<https://www.facebook.com/lukumummitjavaarit/>

Mitä jäi mieleen? Kysyttävää? Ajatuksia?

Kiitos!

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO